

نگاهی اجمالی به نوروز در گستره تاریخ و علم

* در دورانی که بنی امیه این غاصبان غارتگر سرزمین های دیگران سعی در نابودی و تنزل فرهنگ دیگر اقوام، و رسوم و آداب دیرین آنان داشتند، این ایرانیان بودند که ممنوعیت برگزاری نوروز را از جانب آنان به هیچ گرفتند. ایرانیان نوروز را با ده میلیون در هم نقره خریدند و آزادش کردند.

* نوروز جشنی که خاصه قومی یا طبقه ای برکزیده باشد هرگز نبوده است. این جشن بی هیچ تردیدی به همگان تعلق داشته است و دارد. میدان تعلق به آداب و رسوم نوروزی را از «کاشغر» تا «حلب» یاد کرده اند.

خسرو باقروبر

سایت اخبار روز: دوشنبه ۲۴ اسفند ۱۳۸۳-۱۴ مارس ۲۰۰۵

غفلت ورزند و غبار سال را از سیمای کاشانه نزدایند به نفرین مردگان گرفتار می آیند. از دیگر رسوم نیکوی نوروزی در زمان گذشته، رسم پسندیده آزادی زندانیان بوده است، شیرینی این سخن که «عید، زندانیان کنند آزاد» یادگار آن دوران است. از دیگر رسوم نوروزی تهیه لباس نو است که کودکان را از آن سهمی در خور باشد. خانه تکانی و تهیه «پلو» و ماکولات و میوه ها از ضروریات نوروز است.

نوروز برای ایرانیان در همه قلمرو آنان و در گستره تاریخ، گرمی و عزیز بوده است، به این سبب که جوهر اشتراک معنوی و مدار تقویمی در زندگی آنان است، همگان در این شادمانی سهیم بوده اند، نوروز جشنی که خاصه قومی یا طبقه ای برگزیده باشد هرگز نبوده است. این جشن بی هیچ تردیدی به همگان تعلق داشته است و دارد. میدان تعلق به آداب و رسوم نوروزی را از «کاشغر» تا «حلب» یاد کرده اند. بسیاری از ترانه ها، اشعار و داستان های عامیانه و حجم بسیاری از ادبیات ایرانی به نوروز پرداخته اند که نشان از جایگاه بالای نوروز در معنویت و تاریخ ایران دارد. نوروز به لحاظ عاطفی بودن نیز گرمی است، از آن رو که خوششان و یاران و دوستداران اگر چه از یکدیگر دور باشند، با غنیمت شمردن فرصت نوروزی، دل و جان خویش را با دیداری و یا یادی و پیامی شاد می کنند، و دل بستگیها و پیوندهای مالوف را طراوت می بخشند و استوار می سازند. در یزدان نیست هایی چون قرآن و تورات و اوستا آمده است که یزدان امر آفرینش را در شش روز به انجام رسانید، ایرانیان باستان معتقد بودند که این آفرینش در اولین روز ماهی بوده است که ارواح و روان ها از آسمان به زمین باز آمده اند، این ماه فرور نام داشته است، در این ماه است که یزدان روان آدمی را برای دیدار بازماندگان خویش روانه کاشانه آنان می سازد، و این میهمانی ارواح ده شبانه روز طول می کشیده است. درازای شب و روز در این زمان با هم برابر هستند. نظر به این اعتقاد مردم خانه و کاشانه خویش را پاکیزه می کنند و می شویند، البسه نو می پوشند و رایحه های دل انگیز می پراکنند، و خانه را با گل و سبزی، روشنی و موسیقی شادی آفرین می کنند. سبزه و سکه و شیرینی و آب و روشنی را که شادی می زاینند و روح می فزایند بر سر سفره این میهمانان (روان درگذشتگان) می گذارند، زیرا روان (فروهر) در گذشتگان برای دیدار عزیزان خویش می آیند. به این سبب است که نام ماه فرود آمدن روان ها را که مدت شب و روزش یکسان است «فروردین» گذاشته اند.

گروهی از محققان که در تاریخ اسطوره ای ایران تحقیق کرده اند، عقیده دارند که جشن فروردین یادگار پادشاهی اسطوره ای به نام «جم شید» یا «یمه شید» یا «جمشید» است که قبل از دست یازیدن به گناه این روز خسته را بنیان نهاده است. ادیب و محقق و ریاضیدان نامدار ایرانی ابوریحان بیرونی، در صفحه ۲۴۳ «آثار الباقیه» آورده است که «جمشید» تختی زرین ساخت و بر آن آرام گرفت، دیوان این تخت برداشتن و در یک روز از فراز دماوند کوه گذشتند و در سرزمین بابل

فرود آمدند. این روز آغاز فروردین بود و مردم به یاد این پیروزی جشنی به پا کردند و در آن رقصیدند و به شادی و سرور پرداختند

فردوسی طوسی حماسه سرای نامدار ایران نیز در توصیف این روز سروده است:

به جمشید بر گوهر افشاندند

مر آن روز را روز نو خواندند

بزرگان به شادی بیاراستند

می و جام و رامشگران خواستند

چنین جشن فرخ در این روز گار

بماندست از آن خسروان یادگار.

نوروز و جایگاه علمی آن

از منظر علم نجوم، نوروز را میتوان این گونه به تصویر کشید: زمین در حرکت خویش، در فضا به دور خورشید، دارای پنج حرکت است که عبارتند از وضعی، انتقالی، موجی، فرفره ای و مقصدی. در کتب درسی فقط به دو گونه حرکت وضعی و انتقالی اشاره کرده اند. حرکت مقصدی به معنای این است که خورشید و سیارات ضمن سایر حرکات خویش، به طرف ستاره نسر واقع یا «وگا» حرکت می کنند.

حرکت فرفره ای حرکتی است که یک فرفره ی مخروطی هنگام چرخیدن، محور آن یک دایره ی فرضی ایجاد می کند و زمین نیز هر ۲۵۸۰۰ سال یک بار نوک میله فرضی و محور شمالی آن به طرف ستارگانی که مکان آن ها روی دایره فرضی قطب شمال است طی مسیر کرده و دو باره به جای اول خویش می رسد. این ستارگان عبارتند از جدی و به دنبال آن سفوس «بال الطیر» و «وگا» و «هرکول» و سپس مجدداً ۲۵۸۰۰ سال بعد دوباره ستاره جدی قطب زمین می شود.

حرکت موجی به معنای بالا و پایین رفتن کره زمین در حین گردش خویش است که ضمن چرخیدن به دور خود مانند موجی بالا و پایین می رود. فاصله تناوب این حرکت موجی ۱۹ سال است. حرکت وضعی زمین پدید آمدن شبانه روز را موجب می شود که حرکتی انتقالی است و سالی یک بار به دور خورشید می چرخد. زمان این چرخش ۳۶۵ روز و پنج ساعت و چهل و هشت دقیقه و چهل و شش ثانیه است که دقیقاً خط نصف النهار یک نقطه از زمین دو باره وارد همان فضای یک سال پیش خود می شود.

پس از هر چهار سال می باید یک روز را به مدت گردش زمین اضافه کرد، و آن را سال کبیسه خوانند. این امر از زمان های بسیار دور هم محاسبه میشده است، و از حدود سه هزار سال پیش طبق مدارک غیر قابل انکار، و در دوران هخامنشیان، اشکانیان و ساسانیان وجود داشته است.

روز اول فروردین که زمین به حالت اولیه خویش باز می گردد، روز اعتدال بهاری است که دقیقاً آفتاب به خط استوا می تابد و مدت شبانه روز با هم برابرند، سپس زمین در عرض سه ماه حدود ۱۱ درجه و ۴۳ دقیقه و ۳۰ ثانیه رو به جنوب متمایل میشود، به بیانی دیگر خورشید هر روز بالا و بالاتر می آید و بار دیگر از اوایل خرداد که به مدار راس الجدی (کمربند دوم فرضی شمالی زمین و موازی با خط استوا) متمایل میشود و زمین دگر بار به سوی قطب شمالین منحرف می گردد، و از اول مهر تا دی ماه، حداکثر افول خود را دارد و در دی ماه تابش خورشید روی مدار راس السرطان است. در نتیجه این حرکات فصول چهارگانه پدید می آیند.

در سال های ۴۶۵ و ۴۸۵ هجری قمری و در زمان جلال الدین ملکشاہ سلجوقی، تنظیم تاریخ و تقویم جلالی، تحت نظر حکیم عمر خیام نیشابوری به سامان رسید. محاسبات این تقویم از چنان دقت و ظرافتی برخوردار است که در زمان ما با سنجش

آلات و ادوات بسیار دقیق علمی امروزین، صحت سنجش آن تایید شده است. امروزه در تمامی محافل معتبر علمی جهان، زمان تحویل سال نو دقیقاً همانی است که خیام اعلام کرده بود. به دلیل اختلافاتی که سنجش سال های شمسی و قمری در امر کنترل زمان به بار می آورد، که نمود آن بیشتر در امر گردآوری مالیات ها و کارهای دولتی بود، در یازدهم فروردین ماه ۱۳۰۴ قانون رسمیت کار و ماه شمسی در ایران به تصویب مجلس و دولت وقت رسید.

زمانی که خط نصف النهار هر یک از شهرها پس از ۳۶۵ روز و ۵ ساعت و ۴۸ دقیقه و ۴۸ ثانیه از زمان تحویل قبلی سال گذشته سپری گردید، دو باره تحویل سالی نو فرا می رسد، و همه مردم ایران به پاکیزگی و طراوت تن و روان همت می گمارند و می روند تا این سنت نیکوی ایرانی را ارج بهند، و آرزوهای انسانی و نیک خواهانه خویش را طلب کنند.

حاجی فیروز

حاجی فیروز با دنبکش

با اون دل پر از غمش

با صورت سیاه و ریش

با قلب بی ریای خویش

صفا میداد به کوچه مون

زنا همه چادر به سر

بچه ها دختر و پسر

سرک کشیدند از خونه

تا ببیند کی میخونه

کیه که شاد و خندونه

حاجی فیروز با اون صداش

چه غمها که تو دل نداشت

آی بچه ها شادی کنین

با سبزه ها بازی کنین

بهار زیبا اومده

گل توی باغا اومده

آی نه نه پیر سرما

دیگه نیا پیش ما

گر چه دلم سیاهه

اما فصل بهاره

شکوفه ها دوباره

سنبل اومد با لاله.

دانی (فرخنده سرداری) سن حوزه

کالیفرنیا

ادامه مطلب تحقیقات ایران درباره ... از صفحه اول

که ایران اکنون با چالش دشوارتری در متقاعد کردن کشورهای جهان به اینکه هرگز به دنبال تسلیحات هسته ای نبوده است، رو به رو است. وی گفت: رد این اطلاعات دشوارتر است. این اطلاعات ظاهراً به کار بر تسلیحات هسته ای اشاره دارند؛ حتی اگر این برنامه منسجم نبوده باشد و حتی اگر تصمیم گیری برای ساخت یک سلاح هسته ای گرفته نشده باشد. در ادامه این گزارش می خوانیم: محمد خزایی، نماینده ایران در سازمان ملل روز به خبر نگاران گفت که ادعاهای جدیدی که مورد مطالعه آژانس بین المللی قرار دارد «بی اساس» بوده و ایران هرگز به دنبال تسلیحات هسته ای نبوده است. در پایان این گزارش آمده است: یک دیپلمات شورای امنیت گفت که علی اصغر سلطانی، نماینده ایران در آژانس بین المللی انرژی اتمی نسبت به جلسه واکش خشمگینی نشان داد. سلطانیه گفت که این اسناد می توانست توسط هر دانشجویی که «۱۰۰ دلار» دستمزد گرفته است، ساخته شده باشد و افزود که آژانس با دخالت در فعالیت های اطلاعات جاسوسی از دستور کار خود به عنوان یک آژانس فنی فراتر رفته است.

ایران تلاش برای دستیابی به تسلیحات هسته ای را رد کرده و این اسناد را ساختگی دانسته است. این روزنامه در ادامه نوشت: طبق یادداشت هایی که در اختیار واشنگتن پست قرار گرفته است هاینون در جلسه فنی در حضور دیپلمات های کشورهای عضو آژانس بین المللی انرژی اتمی جزئیات جدیدی را در باره این اسناد ارائه کرد. وی اعلام کرد که آژانس از سازمانهای اطلاعات جاسوسی چندین کشور مختلف مدارک اثبات کننده ای را به دست آورده است که به یک تحقیقات پیشرفته در زمینه برخی فن آوری های کلیدی که برای ساخت و پرتاب یک بمب هسته ای الزامی است، اشاره دارد. این روزنامه آمریکایی در ادامه نوشت: برای مثال، برخی از این اسناد مطالعات در باره تغییر موشک شهاب به منظور ایجاد توانایی حمل یک کلاهک بزرگتر را که در ارتفاع ۶۰۰ متری بالای هدفش منفجر می شود، توضیح می دهد. هاینون گفت که این ویژگی تنها هنگامی منطقی خواهد بود که کلاهک، هسته ای باشد. دیوید آبرایت، کارشناس تسلیحاتی سابق سازمان ملل و رئیس موسسه علوم و امنیت بین المللی در واشنگتن گفت

«تا نظر شما چه باشد...»

شعرها و نامه های رسیده به دفتر نشریه «ماهنامه پرواک»

ننازم

آرمان شبان

ننازم به آن خامه سوزان ننگ آفرین
شکستند حرز قلم را به تیغ
قلم مزد را بهر نان خواستند
ننازم به تر دامنان، تنگ اندیشگان
که با برق دین جان می سوختند
و با خون انسان وضو ساختند
ننازم به جنگ آوران شقی
گسستند بس آشیانهها به خشم
خرد را به شمشیر بگذاختند
و میراث شان شرم و اندوه بود
ننازم به روشنگرانی که هنگام رزم
به بزم آرمیدند با دشمنان
رها کرده خلق و شرف باختند
ننازم به مکتب گرایان خود کامه ای
که خاکی چو دشت جنون ساختند
و سازی بجز مکتب خویش نخواستند
ننازم به آن چاپلوسان بیمارگون
به هر آستانی سر انداختند
به سودای مال و به رویای جاه
در اقلیم رنگ و ریا تاختند

«پیر نوروزی»

اقدس ذوالفنون

دوباره خیالت در من جاری شده
و جوانه های انتظار
برشاخه های اندیشه ام می بالند
و روز موعود را مژده دارند
و من این رویش بی امان را
چه دوست میدارم
پس باید
باید سرایم را بیارایم
بنفشه ها را به باغچه
و دانه ها را به کاسه آب بسپارم
و دل مردگیم را از پس سه دهه غربت
به آفتاب ملبس بهاری
ای آشنای ماسیده در رگ جانم
ای پیر نوروزی...

تورا چه بیرحمانه در جای جای جهان به سرگردانی کشیدیم
شرممان باد!

که با قامتی خمیده و پائی پینه بسته
هرساله به تنهائی بیرنگ ما رنگ می زنی
و با ارمغان امید که همواره در مشت داری
گوش بر تیک تیک ثانیه ها میدهم
و در پایانی ترین لحظه های سال

حضورت را

در کنار تَنگ بلور ماهی

و شمع و آینه

دست به دعا جشن می گیریم

تا شاید دگر سال

در خانه پدری را بکوبی

و از رنج سفر به دلهای پراکنده

امنیت حضور یابی

بهترین آرزوهای من

Almaden, Cambrian, Vineland
Libraries present:

جشن نوروز در کتابخانه المدن

سرود نوروزی توسط کودکان

به همراهی باله افسانه و هنرستان «نژاد»

رژه کودکان با لباس محلی، هفت سین، کاردستی....

Saturday March 8th 2:00 pm

(408)808-3040

Almaden Branch Library

6445 Camden Ave., San Jose